

Nærværsveileder

Bekymringsfullt skolefravær

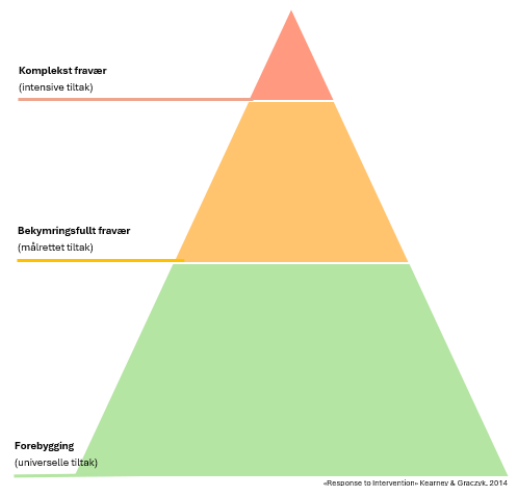

Revidert juni, 2025

Veileder for nærværsrutiner i skolen

Å være på skolen er viktig for at elevene skal lære, og for at skolen kan skape et godt skolemiljø der elevene følges opp både faglig og sosialt. Veilederen beskriver og utdyper Venneslaskolens prosedyre i forhold til elever med stort fravær. I Venneslaskolen arbeider vi kontinuerlig for å styrke kompetanse og kapasitet for å mobilisere laget rundt barn og unge. Laget er sentralt for å kunne få til iverksette handling som det er behov for i saker med bekymringsfullt fravær. Bekymringsfullt fravær kan skyldes flere faktorer i skolemiljøet, og da er skolens arbeid med et trygt og godt skolemiljø som fremmer mestring, inkludering og tilhørighet svært viktig. Veileder baserer seg på [anbefalinger](#) og nye tiltak fra UDIR, og henvender seg primært til leder og sosiallærer.

Denne veilederen presenterer arbeid med fravær basert på tre nivåer og prinsipper i en pyramide kalt «Response to Intervention» (Kearney og Graczyk, 2014). Formålet med å bruke pyramiden er å bygge kapasitet og kunnskap på dette området i skolen. I tråd med kommunens satsinger, vil skolen over tid raskere kunne følge opp bekymring rundt fravær på ulike nivåer. Intensjonen er at 80 % av innsatsen knyttet til nærvær og fravær skal være innen forebyggende arbeid. Tidlig innsats og utviklingsarbeid på underliggende nivå fører til mindre arbeid på nivået over. Tiltakene er forsøkt sortert etter nivå, men kan benyttes fleksibelt ut fra hvilken nærvær- eller fraværsutfordring skolen eller læreren står overfor.

Bekymringsfullt skolefravær har ofte flere og sammensatte årsaker. Mulige årsaksforklaringer kan være knyttet til forhold ved skolen, eleven og familien eller en kombinasjon av disse. For å kunne sette inn rett tiltak så tidlig som mulig er det derfor viktig at skolen har systemer for å kartlegge hele det komplekse bildet i hvert enkelt tilfelle. Elevmedvirkning er sentralt i nærværarbeidet, og skal prege skolens praksis. Medvirkning og kontroll over egen hverdag kan bidra til økt trivsel og tilhørighet.

Kjennetegn hos elever som kan utvikle bekymringsfullt fravær

- er innadventd eller sjenert
- utrygg ved skolestart eller etter skolebyte, og ordinære tiltak for å trygge eleven hjelper ikke
- snakker aldri høyt i klassen
- snakker ikke med voksne/medelever eller kun med utvalgte voksne/medelever
- viser motstand mot å være ute i friminuttet. Avhengig av en bestemt voksen/medelev er til stede
- har ofte fysiske plager, for eksempel vondt i hodet eller magen
- gir nonverbalt eller verbalt uttrykk for nedstemthet og redsel, generelt eller spesifikke situasjoner
- trekker seg tilbake fra sosial interaksjon og/eller skolerelaterte aktiviteter
- viser utagerende atferd, for eksempel sinne i situasjoner der eleven utsettes for krav
- viser motstand mot å delta i eller forsøker å unngå enkelte fag, situasjoner eller aktiviteter
- ringer ofte hjem i skoletiden, eller ønsker å gå hjem i løpet av dagen

Skolen har en skjerpet aktivitetsplikt for elever som er særskilt sårbare. Sårbarheten knyttes til elevens funksjonsgrad, familieforhold eller egenskaper. Tiltak som veier opp elevens sårbarhet knyttes til miljøet rundt eleven, og det skal være lavere terskel for å opprette en aktivitetsplan (j.f. §12).

Nivå 1

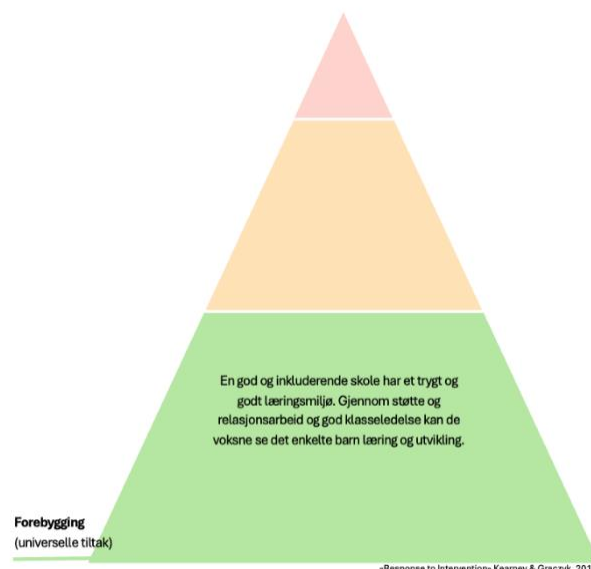
Forebyggende arbeid i skolen – universelle tiltak

Arbeid med relasjoner

[Arbeid med relasjoner](#) er sentralt i nærværarbeidet. Det «å høre til» er avgjørende i nærværarbeid. Relasjoner med både medelever og ansatte på skolen har betydning for elevenes motivasjon, helse, trivsel og læring. Alle elever trenger å bli sett, forstått og verdsatt for den de er, og de trenger å oppleve den trivselen, tryggheten og tilhørigheten som gode relasjoner gir.

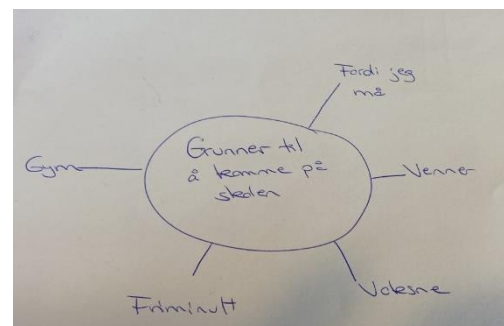
Et trygt og godt læringsmiljø

Alle elever har rett på et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, j.f. opplæringsloven §12. En av de viktigste oppgavene for skolen er å skape et trygt og inkluderende læringsmiljø. For elever som står i fare for å utvikle fravær, vil dette være av ekstra stor betydning (Sølvik og Ertesvåg, 2020). Et positivt og respektfullt klima kjennetegnes blant annet av at de voksne i klasserommet initierer og tilrettelegger for varme og støttende relasjoner. Læreren tar seg tid til å bli kjent med elevene og kommuniserer på en varm og høflig måte, både med elever og kollegaer. Elevene oppmuntres til og får positiv feedback på deltakelse og innsats.

Elevmedvirkning

[Elevmedvirkning](#) er også en viktig del av nærværarbeid. Alle elever skal lære å ta ansvar, delta og medvirke i et inkluderende fellesskap. Når elevene er aktive og medvirker i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, kan det forebygge mistro og krenkelser. Elevene skal erfare at de blir lyttet til i skolehverdagen, at de har reell innflytelse, og at de kan påvirke det som angår dem. De skal få erfaring med og praktisere ulike former for demokratisk deltakelse og medvirkning, både i det daglige arbeidet i fagene og gjennom for eksempel elevråd og andre rådsorganer. Dialogen mellom lærer og elev, og mellom skole og hjem, må være basert

Klasseledelse

God klasseledelse innebærer blant annet å være godt forberedt og i forkant av ulike situasjoner i og utenfor klasserommet. Slik blir skolehverdagen og timene i klasserommet forutsigbare og trygge for elevene. God organisering er viktig for alle elever, men kanskje særlig for elever med bekymringsfullt fravær. Tydelige dagsplaner, faste rutiner, klare klasseregler og konsekvent håndtering av disse er viktig. God klasseledelse handler også om å holde oversikt over klasserommet, se tegn til uro tidlig og å ha alternative oppgaver tilgjengelig for dem som jobber raskt, eller trenger pauser underveis.

Læringsstøtte

Klare læringsmål og meningsfulle læringsaktiviteter vil hjelpe elevene til å få forståelse for egen

læringsprosess. Derfor bør lærer gi tydelige og tilpassede forklaringer på hva elevene skal gjøre, og hvordan og hvorfor de skal gjøre en bestemt oppgave. Ny kunnskap bør kobles til elevenes forkunnskaper, hverdagsliv og samfunnsnivå. Tilbakemeldinger som fremmer læring hos eleven, oppnår lærer ved å gi fylldige tilbakemeldinger der det bygges videre på det eleven har sagt. Lærer bør også stille mange oppfølgingsspørsmål og gi elevene hint som hjelper dem til å tenke videre, og finne nye svar eller løsninger.

på gjensidig respekt. Når elevenes stemme blir hørt i skolen, opplever de hvordan de selv kan ta egne bevisste valg. Slike erfaringer har en verdi her og nå, og forbereder elevene på å bli ansvarlige samfunnsborgere.

Overgangen i barnehage, SFO og skole

Det er flere områder av elevens skoleliv som handler om overganger. Det kan være de vanligste overganger for eksempel etter helg og ferie, men også mellom skoleslag, ved bytte av trinn (vær særlig oppmerksom på overgangen til 5. trinn), eller ved aktiviteter i løpet av skoledagen. Overgangen fra skoleveien til skolegården kan ofte være en stor utfordring. Sørg for å skape god oversikt, kunnskap om det ukjente og forutsigbarhet i struktur og rutiner for å dempe stresset som aktiveres hos elever i slike situasjoner.

Fravær rutiner – fraværsføring og oversikt

Skoler som har etablerte rutiner for oppfølging av fravær, har et bedre grunnlag for å oppdage, analysere og behandle fraværet på en hensiktsmessig måte (Havik, 2018). Å sette arbeid med fravær inn i en årlig oversikt eller et årshjul kan være en måte å skape gode rutiner på. Presis fraværsføring og oversikt er et premiss for tidlig innsats. Det er skolens ledelse som skal sikre at alle ansatte har tilstrekkelig opplæring i fraværsføring.

Kontaktlærer bør ha god oversikt over fravær i sin klasse og i sine fag. Faglærere melder raskt fra om alle typer fravær til kontaktlærer, som på sin side ser etter mønster i fraværet (for eksempel om det gjelder spesifikke fag eller situasjoner i skolehverdagen).

I Venneslaskolen fører vi fravær i Visma Flyt skole. Vi bruker Sikker Sak for å sikre dokumenteringsplikten.

Nivå 2

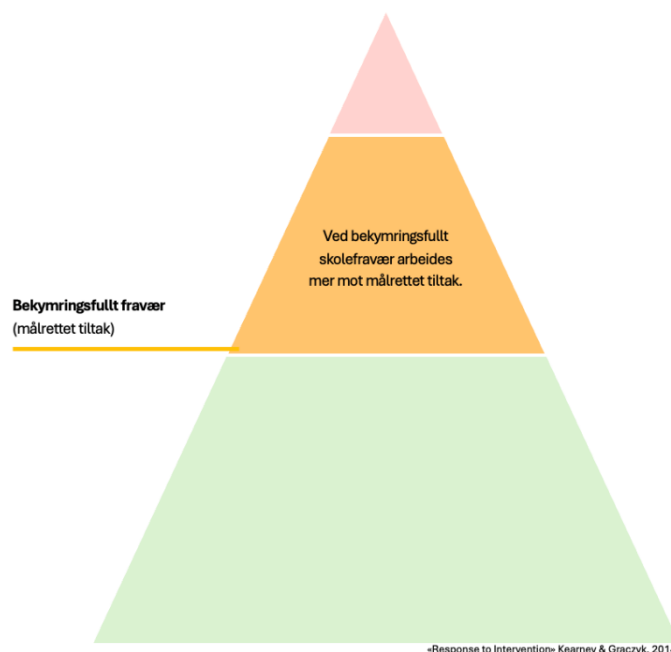
Bekymringsfullt skolefravær – målrettede tiltak

Nærværsteam

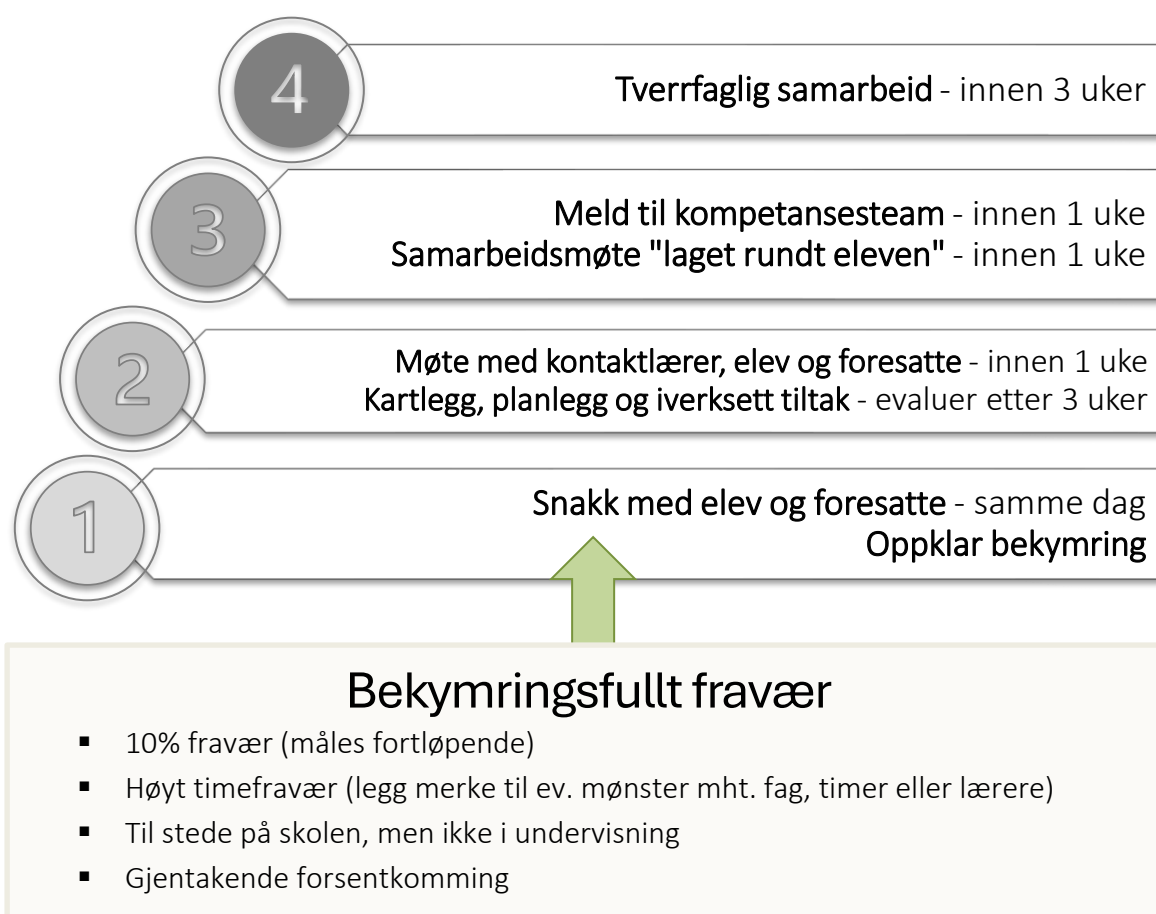
Hver enkelt skole må vurdere om de ønsker å etablere et eget nærværsteam på sin skole. Dette skal inngå i eksisterende strukturer, eksempelvis kompetanseteamet.

Målet er at skolen og de som møter elevene, oppnår økt kompetanse og får en felles forståelse av hva som skal gjøres ved identifisering av fravær, hvordan man skal kartlegge og tilrettelegge, og – overordnet – hvordan forebygge fravær.

Nærværsteam bør bestå av representanter fra skole, PPT og helsetjenester. Teamet har en fast struktur og møtes en gang i måneden. En representant fra skolen leder nærværsteamet, og lærere melder inn saker de ønsker å drøfte, i forkant av møtet. Det skal være lav terskel for å ta opp saker, og sakene skal i utgangspunktet ikke gjelde de elevene som allerede har et etablert og langvarig skolefravær. Nærværsteam har derfor klare kriterier og rutiner for handling. Fagteam for fravær og nærvær i skolen (Mobilt team og PPT) kan bistå skolene med å etablere nærværsteam.

Tiltakstrappa trinn for trinn

Snakk med elev og foresatte - samme dag
Oppklar bekymring

Kontaktlærer snakker med eleven og foresatte allerede samme dag når fraværet hos en elev når bekymringsgrensen. Hvorvidt bekymringen skal drøftes med eleven selv, vurderes ut fra elevens alder og utvikling. Hensikten med samtalen er å oppklare bekymringen. I mange tilfeller har fraværet en forklaring som betrygger kontaktlærer om at det vil gå tilbake til normalt nærvær uten tiltak, for eksempel at eleven har hatt omgangssyke eller annen sykdom. I slike tilfeller avsluttes saken på trinn 1. Ved fortsatt bekymring fortsetter kontaktlærer til trinn 2.

Møte med kontaktlærer, elev og foresatte - innen 1 uke
Kartlegg, planlegg og iverksett tiltak - evaluer etter 3 uker

Fraværskartleggingen dokumenteres under delplikten «undersøke» i elevens aktivitetsplan (jf. §12) og er utgangspunktet for tiltakene som dokumenteres i samme plan. I samtale med elev og foresatte forsøker kontaktlærer å kartlegge situasjonen for å finne forklaringer på det økte fraværet. I noen tilfeller kan det være nyttig å gjøre deler av samtalen og fraværskartleggingen alene med eleven. Dersom kontaktlærer føler seg utrygg på gjennomføringen av et slikt møte, kan en kollega eller nærmeste leder bistå med dette. Resultater fra kartleggingen bidrar til å finne riktige tiltak for å øke nærværet. Etter tre uker evalueres tiltakene, og fraværet vurderes på nytt. Ved videre bekymring fortsetter kontaktlærer til trinn 3.

Mal: Kontaktlærer kan benytte mal for første møte – forenklet kartlegging.

Meld til kompetansteam - innen 1 uke
Samarbeidsmøte "laget rundt eleven" - innen 1 uke

Gjennomfør et samarbeidsmøte med «laget» rundt eleven. Kontaktlærer avklarer med foresatte før saken meldes til kompetansteamet. Parallelt kalles det inn til et samarbeidsmøte med «laget» rundt eleven (elev, foresatte, ledelse, kontaktlærer og andre ressurser). Elever som ikke deltar i møtet, bør få ytre sin mening i forkant og få god informasjon i etterkant. Målet med møtet er å finne fram til tiltak som kan bidra til å bedre situasjonen. Etter 3 uker evalueres tiltakene og råd fra kompetansteam tas i betraktning. Fraværet vurderes på nytt. Ved videre bekymring fortsetter kontaktlærer til trinn 4.

Mal: Benytt analysemodell for oppklaring av bekymring rundt fravær. Møteleder kan benytte mal for samarbeidsavtale.

Tverrfaglig samarbeid - innen 3 uker

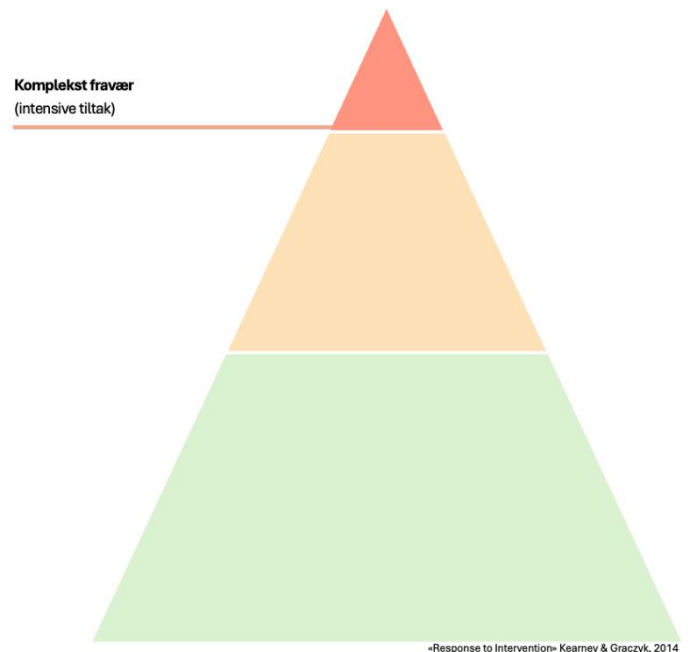
Når fraværet hos en elev defineres som vedvarende høyt og/eller alvorlig, bør samarbeidsmøtene avholdes ofte (eks. hver 3. uke eller oftere) og involvere aktuelle støttespillere. En representant fra skolens ledelse bør delta i møtene for å sikre at tiltak kan gjennomføres praktisk sett. Aktuelle samarbeidspartnere kan være helsesykepleier, PPT, fastlege, mobilt team. Eleven kan delta i hele eller deler av møtene, og elevens stemme bør alltid være representert. Målet med møtene er å finne gode løsninger og tiltak. Møtene opprettholdes fram til eleven ikke lenger har bekymringsfullt skolefravær.

Nivå 3

Komplekst fravær – intensive tiltak

Skoler som lykkes med tilbakeføring av elever med langvarig fravær, mestrer å arbeide fleksibelt i møte med elevens behov og initiativer. Elevens interesser og motivasjon, både faglig og sosialt, bør være utgangspunkt for utarbeidelse av tiltakene. For læreren anbefales det å prioritere tid på å skape en god relasjon til eleven. Dette innebærer å bli kjent med det som ikke omhandler problemet, men kvaliteter, styrker og interesser hos eleven. Lærer fastsetter tid til dette i samarbeid med ledelsen. En grundig kartleggingssamtale med eleven forutsetter en trygg relasjon og er utgangspunktet for

tilpasninger og tiltak som skal iverksettes. En skreddersydd plan eller avtale utarbeides av lærer sammen med eleven og foresatte. Tillit skapes mellom skole og hjem når avtaler holdes. Den profesjonelle part (skole og hjelpeapparat) må opprettholde troen på framgang dersom foresatte og elev blir slitne og ser ut til å miste håp om bedring. I samtlige saker der fraværet er komplekst, anbefales ukeoversikter og dagsplaner med informasjon om hva som skal skje. Dette bidrar til forutsigbarhet og trygghet og senker stressnivået. Eventuelle endringer informeres om i god tid. Elevens mestring kan være varierende etter hvor høyt symptomtrykk den har, og den voksne må være fleksibel og kunne tilpasse opplegg utfra elevens dagsform. For elever som er helt hjemme fra skolen, vil det ofte være nødvendig å lage en plan for gradvis tilbakeføring. En slik plan utarbeides gjerne i samråd med PPT og/eller BUP.

Ledelsesperspektiv i arbeid med fravær og nærvær

Skolens ledelse har det øverste ansvaret for nærværarbeidet. Dette innebærer både å sette av tid og ressurser til kompetanseheving i personalgruppen og å sikre oppfølging av rutiner i hverdagen. Skolens ledelse må ha god oversikt over alle elevers fravær og står ansvarlig for at elever med bekymringsfullt fravær blir fulgt opp.

Implementering – å iverksette en planlagt praksisendring

For at skolen skal lykkes i arbeidet med nærværarbeid på de tre nivåene i pyramiden, bør det

utarbeides en strukturert plan for å oppnå varig positiv endring. Planen må omfatte økt kompetanse hos personalet og bedre rutiner for å oppdage, kartlegge og iverksette tiltak i forbindelse med bekymringsfullt fravær. Det er særlig tre kritiske faktorer knyttet til implementeringen av en slik plan: Man må lage en plan av kvalitet, etablere en arbeidsgruppe som skal jobbe med implementeringen, og sette av tid, samt riktige personer, til veiledning og trening. Å utvikle en implementeringsplan av kvalitet innebærer å lage en plan som gir klarhet og retning i arbeidet, og definerer hva som skal gjøres når, og av hvem. Planen skal være mer enn en sjekkliste, og gjennomføringen av planen må forankres i ledelsen (Roland & Westergård, 2015).

Gjennom å opprette en arbeidsgruppe (der ledelsen er representert) som jobber med implementeringen på skolen, vil de ansatte få bedre støtte i å ta i bruk ny kunnskap og sikre varig praksisendring. Dette kan for eksempel være å utarbeide et årshjul for fraværs- og nærværarbeid, etablere tverrfaglige nærværsteam og styrke elevmedvirkning gjennom bruk av kartleggings- og samtaleverktøy. Årshjulet vil vise når på året det er hensiktsmessig å arbeide med spesifikke områder av skolens handlingsplan for fravær og nærvær. Tid til trening og veiledning er en av de viktigste faktorene for en vellykket implementering. Det må derfor være et godt samarbeid mellom de involverte i prosjektet på skolen og med støttesystemene internt og eksternt. Dette skaper et klima for samarbeid og felles ansvar for denne elevgruppen, fra ledernivå og ut til personalet, der man signaliserer at dette er viktig og må følges opp. Ofte undervurderes det hvor mye tid trening og veiledning tar. Det bør komme tydelig fram i en implementeringsplan når det skal trenes og veiledes.

Alle involverte trenger jevnlig påfyll av kunnskap for å opprettholde lojalitet og motivasjon. Deretter bør en sikre kontinuerlig evaluering av prosessen.

Ved alvorlige saker kan dere kontakte koordinator for Elvebredden, kommunepsykolog, Mobilt team og PP-tjenesten for dialog og samarbeid om veien videre

Kontaktpersoner

- PP-tjenesten – avdelingsleder, Paola Campos-Betancure, tlf. 924 42 136
- Mobilt team – Therese Kapstad, tlf. 415 86 881
- Koordinator for Elvebredden – Kari Gjerald, tlf. 915 917 32
- Kommunepsykolog

Verktøy og ressurser

Nivå 1: Forebygging og universelle tiltak

- Elevsamtale
- LINK – Livsmestring i norske klasserom
- Relasjonssirkelen
- Sosiogram (Klassetrivsel)

Nivå 2: Målrettede verktøy og tiltak med bekymringsfullt skolefravær

- Samtale og kartleggingsverktøy til bruk med elev
- Tiltakstrapp ved fravær - skjema for trinnvist arbeid med fravær etter tiltakstrappa
- Opprettholdende faktorer (til bruk i møte)

Nivå 3: Intensive verktøy og tiltak ved komplekst skolefravær

- «Drømmetimeplan»
- «Sånn vil jeg ha det på skolen»
- AV1-robot
- Et forsterket opplæringstilbud (lenke til prosjektplan)

Nivå 1: Forebyggende og universelle verktøy og tiltak

Godt forebyggende arbeid med gode tilrettelegginger for alle elever på nivå 1 bidrar til trygge elever som mestrer, trives og ønsker å være på skolen. Slik fremmes skolenærvær, og fravær forebygges.

Elevsamtale

Elever har ifølge opplæringsloven rett til minst en samtale i halvåret. Samtale med eleven er et godt utgangs- punkt for at den voksne kan få tilgang til elevens opplevelse av skolemiljøet. Samtalen er viktig i alle faser i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø (Utdanningsdirektoratet, 2021). Eksempelet under er veiledende for hvilke områder som bør undersøkes. Åpne spørsmål vil i tillegg gi eleven mulighet til å svare fortellende og mer gjennomtenkt (se eksempel 1). For elever som strever med å gi utfyllende svar, kan et skjema med grade- ring benyttes (se eksempel 2).

Elevsamtale barnetrinn – eksempel 1

- Fortell litt om hvem du er sammen med på skolen, og hva dere liker å gjøre sammen (på skoleveien, i friminutter osv.).
- Har du noen gang opplevd å ikke trives på skolen?
- Fortell om hvordan du trives i klasserommet (plassering, fag, oppgaver osv.).
- Kan du fortelle litt om hvordan du har det sammen med de forskjellige voksne på skolen?
- Hvordan går det med leksearbeid, synes du?
- Hvis du kunne endre noe på skolen, hva skulle det vært?

Elevsamtale barnetrinn – eksempel 2

1. Navn: _____
2. Hvordan trives du på skolen?
3. Disse elevene leker jeg med på skolen: _____
4. Jeg føler meg trygg på skolen.
5. Jeg arbeider effektivt og konsentrert i timene
6. Jeg får den hjelpen jeg trenger fra lærerne.
7. Jeg jobber godt med lekser hjemme.
8. Jeg er høflig og vennlig mot voksne og barn på skolen.
9. Jeg følger med på beskjeder og gjør det som blir sagt.

Dette synes jeg er gøy og vil lære mer om: _____

Dette vil jeg jobbe mer med på skolen: _____

Elevsamtale ungdomstrinn

Elev: _____

I denne samtalen ønsker vi å ha fokus på din opplevelse av både faglig og sosial mestring. For at samtalen skal bli best mulig, vil vi at du tenker gjennom noen spørsmål før du møter til oppsatt tid:

1. Hvilke faglige mål har du satt deg for vårterminen 20...?
2. Hva mener du det er viktig at du selv gjør for å kunne nå disse målene? Kom med konkrete forslag.
3. Hvordan jobber du med tilbakemeldingene du får i de ulike fagene, helt konkret?
4. Hva er gode arbeidsvaner for deg? Hva gjør du for å klare å gjennomføre disse?
5. Hvordan jobber du med motivasjonen, eller for å finne den?
6. Hvordan kan lærere, foreldre og andre voksne hjelpe deg å nå målene dine for denne terminen? Kom med konkrete forslag.
7. Hvem er du sammen med på skolen?
7. Hvem føler du deg trygg på i klassen?
8. Er det noen i klassen eller på skolen som får deg til å føle deg utrygg? Hvis ja, utdyp.
9. Opplever du at noen blir holdt utenfor eller mobbet på skolen?
10. Hva bidrar du med for at det sosiale miljøet på skolen skal være trygt og godt?
11. Hva bidrar du med for at læringsmiljøet på skolen skal være bra?

LINK – Livsmestring i norske klasserom

Det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring i læreplanen (LK20) skal gi elevene kompetanse og styrke til å møte livsutfordringer og å ta ansvarlige livsvalg. LINK er et undervisningsopplegg for hele grunnskolen som kan omsette disse bestemmelsene til praktisk arbeid i klasserommene.

Undervisningsopplegget er delt inn i tre hovedgrupper som består av cirka ti elevsamlinger. Totalt er det cirka tretti samlinger. De tre hovedgruppene er:

- Følelesskole
- Jeg og de andre
- På godt og vondt

Lenke til undervisningsopplegget LINK: <https://www.linktillivet.no>.

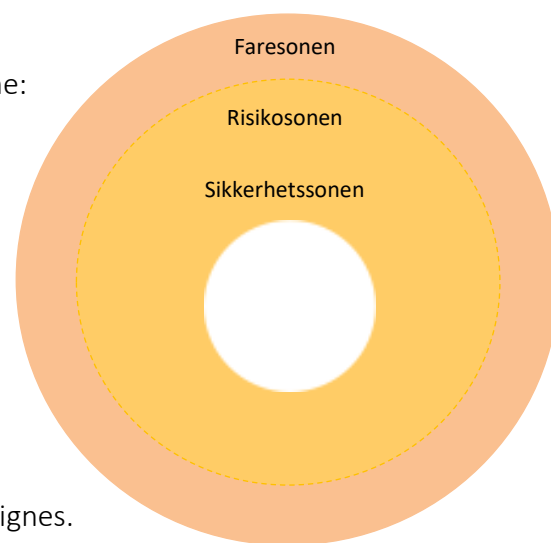
Relasjonssirkelen

Et forebyggende tiltak for å sikre [god kvalitet i relasjoner](#) mellom elev og lærer, er å ta i bruk relasjonssirkelen. Ved hjelp av dette verktøyet får den voksne en god oversikt over hvilke elever den har en god, usikker eller svak relasjon til. Dersom det kommer fram at det er noen elever den voksne strever med å komme i posisjon til, bør den gjøre disse til «fokuselever» og vie dem ekstra oppmerksomhet for å komme nærmere dem.

Framgangsmåte:

Plasser deg selv i midten, deretter plasseres elevene inn i disse sonene:

1. **Sikkerhetssonen** - de elevene du er sikker på at du har en positiv og utviklingsstøttende relasjon til
2. **Risikosonen** - de elevene du har en litt usikker relasjon til, og ikke veldig nær kontakt med
3. **Faresonen** - de elevene du har en problematisk relasjon til, eller som du strever med å komme i posisjon til

Dersom det er flere voksne i samme klasse, bør resultatene sammenlignes.

Legg merke til hvor mange voksne som skårer sin relasjon til å være i faresonen for en elev. Legg også merke til om noen har en god relasjon, mens flere er usikre eller har en problematisk relasjon. Diskuter hva dette kan skyldes, og hva dere skal sette inn av tiltak for å forbedre relasjonene.

Sosiogram

For å bygge et godt miljø må de ansatte på skolen sette seg inn i klassens sosiale dynamikker. En måte å få over- sikt over dette på er å ta i bruk et sosiogram. Et sosiogram er en visuell oversikt over relasjoner i en klasse. Venneslaskolen bruker Klassetrivsel.no for å kartlegge sosiogrammer som kan brukes i nærværarbeid.

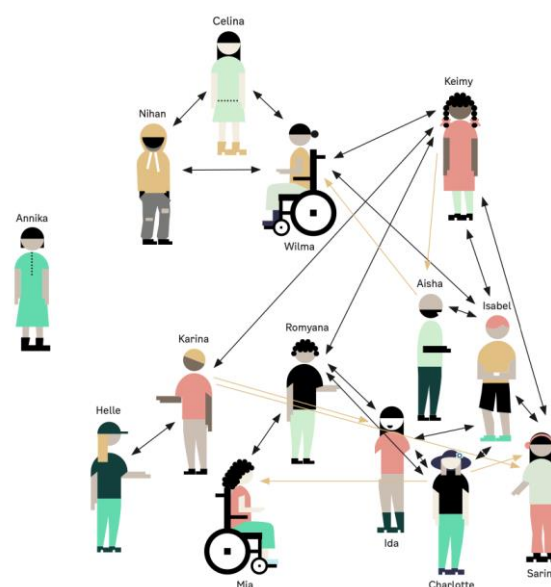
Framgangsmåte

Still elevene et enkelt spørsmål som sier noe om hvilke andre elever de er knyttet til på skolen, eksempelvis:

- Hvem liker du å leke med / være sammen med på skolen?
- Hvem stoler du mest på i klassen?
- Hvem vil du sitte sammen med i klassen hvis du tenker at du både skal ha det bra og klare å jobbe konsentrert?

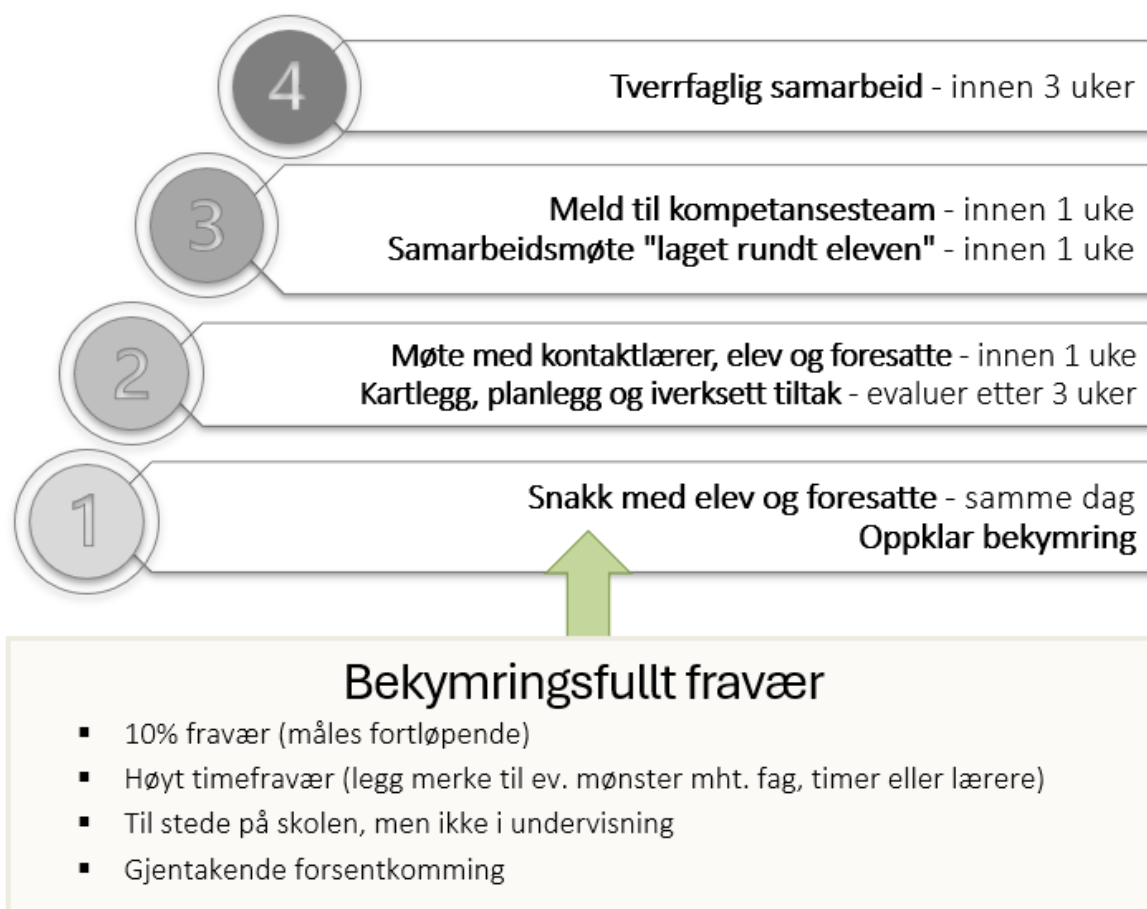
Hver elev får skrive opp tre andre navn.

Lag deretter en oversikt der hver elev er en sirkel. Sett piler mellom sirklene. Legg merke til hvilke elever som har et stort nettverk, og hvilke elever som ikke har det. Legg også merke til hvilke elever som velger hverandre gjensidig, og hvilke elever som er ensidige valg.

Nivå 2: Målrettet verktøy og tiltak ved bekymringsfullt fravær

Tiltakstrappa trinn for trinn

Skjema for trinnvist arbeid med fravær etter tiltakstrappa

Elev:		Klasse	Kontaktlærer:	
Trinn	Oppgave	Dato	Veiledning til kontaktlærer	Notater
1	▪ Snakk med eleven, og kontakt foresatte samme dag. ▪ Oppklar bekymringen			
2	▪ Møte med kontaktlærer, elev og foresatte – innen 1 uke. ▪ Kartlegg situasjonen ▪ Tiltak planlegges og iverksettes. Varighet: 3 uker → evaluering			
3	▪ Meld til ressursteam/nærværsteam – innen 1 uke ▪ Samarbeidsmøte med «laget» rundt barnet innen 1 uke. ▪ Tiltak planlegges og iverksettes Varighet: 3 uker → evaluering			
4	Faste samarbeidsmøter minimum hver 3. uke			

Trinn 1 i tiltakstrappa

Mal for telefonsamtale hjem

1. Skaff deg detaljert oversikt over elevens fravær, og om det er et mønster i fraværet:
 - Hvilke dager er eleven borte? (Er det ofte mandager, for eksempel?)
 - Er det ofte flere dager i strekk (for eksempel knyttet til sykdom som omgangssyke eller influensa), eller er det enkeltstående dager (for eksempel knyttet til plager som magevondt eller hodepine)?
 - Kommer eleven ofte for sent, eller går eleven hjem før skoledagen er over?
 - Har eleven hyppig fravær i forbindelse med lege/tannlege, vurderingssituasjoner ol.?
2. Ring foresatte og opplys om elevens fravær. Minn dem om at skolen satser på tidlig innsats ved fravær, og at det er derfor du tar kontakt.
3. Beskriv elevens fravær (dine funn fra pkt. 1). Spør foresatte hva de tenker om fraværet.
4. Undersøk om foresatte tror at fraværet vil minke automatisk, eller om de er bekymret for fortsatt høyt fravær.
5. Undersøk om eleven ser ut til å trives på skolen, eller om de ser tegn til at eleven misliker eller gruer seg for noe ved skolen.
6. Konkluder sammen med foresatte om det er behov for et møte der saken drøftes nærmere og tiltak iverksettes (trinn 2).

Type fravær

	Type fravær	Info. skole	Info. foresatte
a)	Enkelttimer	x	
b)	Gjentakende forsentkomming		
c)	Fag, dager, personer?	KRØ, tirsdag	Tirsdag, onsdag
	Situasjoner		

Trinn 2 i tiltakstrappa

Mal for første møte – forenklet kartlegging

1. Møte foresatte og takke for at de kommer på møtet. Agenda for møtet er å bedre forstå elevens situasjon samt komme fram til tiltak som kan øke skolenærværet.

Referer til tiltakstrappa og vårt felles mål om at eleven skal trives på skolen på sikt rustes til å gjennomføre videregående opplæring og mestre livet.

2. Oppklar bekymring:

- a. Er det noe på skolen som kan forklare fraværet?
(relasjoner, situasjoner, strukturer, krav o.l.)
- b. Er det noe hjemme som kan forklare fraværet?
(relasjoner, rutiner ol.)
- c. Er det noe på fritiden som kan forklare fraværet?
(relasjoner, situasjoner, aktiviteter ol.)
- d. Kan eleven tenke seg til hva som kan forklare fraværet?
(sykdom, trivsel, relasjoner, sårbarheter ol.)

3. Oppsummer punktvis det dere har kommet fram til.
4. I fellesskapet beslutter dere hvilke tiltak som skal testes ut i 3 uker. Det er viktig å avklare hvem som har ansvar for hvilke tiltak.

	Tiltak	Ansvarlig	Evaluering
a)	Ukentlig samtale med kontaktlærer		
b)	Fast leggetidspunkt følges opp med lydbok		
c)	Samtaler med helsesykepleier		

Verktøy til trinn 3 og 4 i tiltakstrappa

Analysemodell for oppklaring av bekymring rundt fravær

Ved å benytte en analysemodell i utforskningen av hva som påvirker fraværet hos elever, kan vi få en større forståelse av ulike forhold i elevens liv som det bør rettes mer oppmerksomhet mot. Områdene i modellen tar for seg skole, hjem, fritid og forhold hos eleven selv. Etter en analyse velges ett eller flere av de fire områdene, hvor tiltak kan utarbeides. Analysen kan også indikere at det er behov for støtte fra andre instanser. Intensjonen og målet er at eleven skal mestre skolehverdagen bedre og dermed øke skolenærværet.

Framgangsmåte

Vurder ut fra situasjonen eller relasjonskvaliteten hvem som bør undersøke ulike områder. Lærer (eller en annen viktig voksen som skal møte eleven, som sosiallærer eller helsesykepleier) bør ha reflektert rundt ressurser og utfordringer (risiko) innenfor de ulike områdene som kan tenkes å ha påvirket fraværet, eller hva som kan styrke nærværet.

Deretter undersøkes områdene sammen med skolens drøftingsteam, med eleven og foresatte, eller i tverrfaglig møte. I møte med eleven vil den voksnes sensitivitet skape grunnlaget for en god samtale. Basert på kartleggingssamtalen settes tiltak

inn for å styrke områder som fungerer, og for å redusere eller endre på forhold som opprettholder fraværet (Otnes, 2016). Start med å etablere tiltak på områder som øker sjansene for mestring. Eleven og miljøet rundt må styrkes som helhet for å gi eleven muligheter til å oppnå økt nærvær.

Bruk elevens stemme og innspill i arbeidet med analysemodell og tiltak.

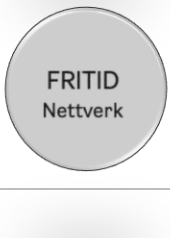
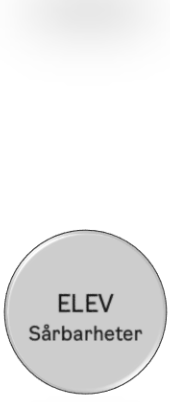
Analysemodell innenfor skole, hjem, fritid og elev

Punktene i støtteteksten til analysemodellen er veiledende for hva som bør undersøkes nærmere innen de fire ulike områdene skole, hjem, fritid, elev, for å få bedre kjennskap til hva som påvirker fraværet (Kearney, 2008).

Analysespørsmål		Råd og arbeid med tiltak
	Har eleven gode relasjoner til voksne på skolen?	«Banking time» med eleven (Roland, 2021) – elev og lærer gjør lyst- betont aktivitet ønsket av eleven selv, i et begrenset tidsrom. Ta utgangspunkt i elevens interesser, og tillat å legge fag til side - Kontaktlærer og andre voksne setter av tid til å bli godt kjent med eleven. - Oppretthold jevnlig kontakt med eleven skriftlig, enten digitalt via SMS, VFS, e-post eller Teams, eller gjennom skriftlige beskjeder og brev. - Utvis lærersensitivitet (vær oppmerksom på speiling av atferd). - Validering av følelser – lærer legger merke til elevens følelser i vanskelige situasjoner, og aksepterer og bekrefter disse. - Lærer er oppmerksom på eget kroppsspråk, ansiktsuttrykk og stemme, i tillegg til å være utforskende i tilnærmingen. - Lærer drar på hjemmebesøk, avtaler turer i nærmiljøet eller møtes på bibliotek eller kafe.
	Har eleven gode relasjoner til medelever?	- Bruk funn fra kartlegging av sosiale nettverk i klassen (sosiogram). - Iverksett voksenstyrte sosiale tiltak, som lekegrupper, hemmelig venn, trivselsledere, strukturerte aktiviteter i friminuttene og faddere. - Ha organiserte/voksenstyrte aktiviteter i friminutter (f.eks. kortspill, sjakkgrupper etc.) - La elevsammensetninger og læringspartner rullere. - Gjennomfør voksenstyrt plassering i klasserommet både i sosiale situasjoner og ved skolerelatert arbeid (f.eks. ved laginndeling i kroppsøving og inndeling i turgrupper). - Eleven lager liste over trygge elever som lærer benytter ved gruppeinndeling. - Styrk elevens posisjon i klassen gjennom å legge opp til oppgaver og prosjekter der eleven har spesiell interesse eller kompetanse. - Lærer sørger for at eleven får vite at den er savnet og en viktig del av klassen - Styrke foreldrenettverket i klassen. - Foreldre kan oppfordres til å invitere klassekamerater med hjem eller på aktiviteter (dra på bowling, spise middag, være ute sammen, ha filmkveld osv.).
	Er det et trygt læringsmiljø i klassen?	- Skolen har tillit til at foresatte ønsker det beste for barnet sitt, og at de gjør sitt beste for at eleven skal komme på skolen. - Skolen har et særlig ansvar for å framstå varme og empatiske og lytte til foresattes og elevens opplevelse av situasjonen. - Lytt til foresattes bekymringer og behov. - Ha forståelse for at foresatte kan bli usikre på om skolesituasjonen er trygg for barnet. - Støtt foreldrene med å stå i elevens ubehag. Hjelp til og vis forståelse for å møte motgang. - Beklag dersom skolen har begått feil. - Lag klare avtaler for kommunikasjon mellom skole og hjem. - Legg møter til tidspunkter som er gode for foresatte. - Sett alltid ny møtedato ved slutten av samarbeidsmøter.
	Opplever	Undersøk om det er mønster i fraværet knyttet til spesifikke dager eller timer.

SKOLE Struktur og rutiner	eleven å ha god oversikt over hver skoleuke, -dag og -time?	▪ Ha tydelige og forutsigbare planer for elevens skolehverdag. Bruk de 7 H-ene for å gi best mulig informasjon. ▪ Skriv målformuleringer på tavlen i alle fag. ▪ Gi tydelig og tilstrekkelig informasjon om innhold i timer, særlig i fag eleven er utrygg i (send f.eks. SMS med informasjon om innhold i KRØ-timen dagen i forveien). ▪ Gi individuelt tilpasset faglig hjelp og sosial støtte. ▪ Ha godt planlagte overganger mellom aktiviteter og timer. ▪ Unngå mange voksenbytter om mulig. ▪ Sørg for god informasjonsflyt internt på skolen. ▪ Gi nødvendig informasjon til nye lærere og vikarer. ▪ Forsterk inspeksjonen ved starten av skoleåret og etter behov. ▪ Vis fleksibilitet i møte med elevens behov faglig og sosialt, i vurderingssituasjoner og ved oppmøteplan (kan f.eks. ha eget sett med bøker tilgjengelig på skolen). ▪ Gi beskjed i god tid hvis planer endres, slik at eleven ikke stresser unødvendig eller blir overrasket. ▪ Informer om «annerledesdager» og tilrettelegg for eventuelle alternativer. ▪ Hold avtaler. Forklar hvis avtaler endres, og at dette kan skje. ▪ For elever som har et alvorlig fravær, kan det å lage en forberedelsesfilm med utgangspunkt i de 7 H-ene være en støtte (Rosenqvist & Andersson, 2020).
	Er overganger tilstrekkelig sikret?	▪ Sikre alle potensielt vanskelige overganger – fra barnehage til skole, fra trinn til trinn, mellom skoleslag, etter helger/ferier, fra friminutt til time, ved ankomst skolegården og mellom ulike oppgavetyper og aktiviteter gjennom skoledagen. ▪ Start kontakten med eleven i slutten av skoleferien (plandager). ▪ Planlegg første skoledag og den første tiden etter ferien sammen med eleven før dere går ut i ferie – gjerne noe attraktivt. ▪ En trygg voksen møter eleven utenfor skolebygget slik at foresatte kan dra. Unngå å dvele slik at atskillelsen ikke blir langvarig. ▪ Gi eleven mulighet til å ha med annen trygghet i overgangssituasjonen (f.eks. en bamse eller en hemmelig stein i sekken). ▪ Legg til rette for at eleven får komme inn i klasserommet før de andre. ▪ Start timen med en lystbetont aktivitet før det faglige arbeidet. ▪ Gi belønning for mestring av oppmøte ▪ Lærer sender oppmuntring på SMS om morgenen. ▪ Kan skole, venn eller kjente følge eleven til skolen? Kan eventuelt foresatte, slektning eller ansatt i bydel kjøre til skolen? ▪ I opptrappingsplanen kan det å møte eleven i bilen i 20 minutter føre til neste mål for mestring. ▪ Ved større overganger som skolebytte, samarbeid tett med foresatte, og bruk god tid på detaljerte forberedelser. Besøk skolens områder (klasserom, kantine, toalett osv.) og lærere utenom skoletid. Lag en omvisningsfilm dersom fysisk oppmøte blir vanskelig. ▪ Lag videohilsen fra nye lærere. ▪ Forbered oppstart på skole, i overgang fra barnehage til skole. Følg Venneslaskolen sin plan for overganger. ▪ Gi sårbare elever med høyt fravær tilstrekkelig tett oppfølging og veiledning i forbindelse med linjevalg og forberedelse til videregående opplæring. ▪ Kontaktlærer, eller andre aktuelle voksenpersoner fra skolen, kan komme på hjemmebesøk hvis rammene tillater det.

	Har eleven nok mestringsopplevelser i skolehverdagen?	▪ Få kjennskap til elevens skolesituasjon på detaljnivå, både faglig og sosialt. Bruk kartleggingsverktøy, f.eks. skalering. Hvilke situasjoner, fag, lærere, medelever, læringsstrategier og metoder bidrar til mestring hos eleven? Opplever eleven arbeidet som handterbart og overkommelig? ▪ Jobb målrettet med elevens mestringstro. ▪ Tilpass alle oppgaver, og legg i sårbare perioder opp til oppgaver man er sikker på at eleven vil mestre. ▪ Lag avtaler om at eleven ikke trenger å snakke høyt, svare på spørsmål eller vise fram oppgaver i klasserommet. ▪ Gjennomfør fleksible vurderingssituasjoner (f.eks. prøver, innleveringer og framføringer). Ha perioder med avtaler om muntlig tilbakemelding, egne mestringsmål, støtte ved forberedelser og støtte i selve vurderingssituasjonen (f.eks. gjennomføre på eget rom alene eller med noen eleven er trygg på, eller lese inn lydfil hjemme). ▪ Kommuniser med eleven via chat underveis i timen. ▪ Begrens antall vurderingssituasjoner. ▪ Begrens lekser, eller ha perioder uten lekser. ▪ Lærer hjelper eleven med å sette seg faglige og sosiale mål som den kan jobbe fram mot. Bryt målene ned til overkommelige delmål, og hjelp eleven med å vise til alt den har klart. Vis gjerne til mestring av tilsvarende situasjoner: «Hva gjorde du da? Hvordan fikk du det til?» ▪ I starten, etter langvarig fravær, kan det i noen tilfeller legges opp til «feilfri læring» slik at eleven ikke møter unødvendige nederlag.
	Hvordan opplever elev og foresatte familiedynamikken?	▪ Kartlegg viktige hendelser i familien som kan være årsak til økt fravær. ▪ Snakk sammen om terskel for fravær. ▪ Eleven bør ha noe alenetid med foresatte uten søsken. ▪ Styrk relasjoner til søsken, eksempelvis eldre søsken som kan bidra med leksehjelp eller følge til skolen. ▪ Fortsett å gjøre hyggelige ting som familie selv om eleven har høyt fravær. Gjør ting eleven mestrer godt, og har lyst til. ▪ Informer foresatte om fraværspromblematikk, fysiske reaksjoner, og hvordan snakke med barn når de er engstelige. Samarbeid med PPT/BUP. ▪ Undersøk om det er konflikter i familien som kan påvirke eleven negativt. ▪ Dersom det er sykdom i familien, forklar for eleven hvem som har ansvar for foreldre. ▪ Avklar om familien får tilstrekkelig støtte av slekt/nettverk. ▪ Finn tilbud om foreldreveiledning (f.eks. COS, familieterapeut eller BUP).
	Finnes det gode rutiner for arbeid med lekser og for kvelds- og morgensituasjoner?	▪ Ha gode hverdagsrutiner for søvn (legge seg og stå opp til faste tider, også i helger), måltider, fysisk aktivitet og internettbruk. ▪ Lag gode rutiner for lekser, og gjør tilpasninger i leksemengde dersom situasjonen utløser konflikter i familien. ▪ Begrens tilgangen til mobil og nettbrett om natten. ▪ Sørg for at eleven ikke snur døgnet i helgene. ▪ Avklar roller og ansvar i leggesituasjonen og om morgenen. ▪ Avklar hvilke behov foresatte har for støtte, og undersøk om det finnes personer i nettverket som kan bistå/avlaste. ▪ Etabler klare avtaler om hva eleven skal ha tilgang til dersom den blir hjemme fra skolen (mobil, sosiale medier, tv, gaming osv.) ▪ Når eleven er hjemme fra skolen, bør det tidsrommet eleven har skoletid, bli viet aktiviteter som støtter opp om bedre fysisk og mental helse. Lystbetonte aktiviteter kan gjenopptas «etter skoletid».

		▪ Foresatte er informert om lover om skolerett og skoleplikt. ▪ Foresatte har tillit til at skolen gjør sitt beste for at eleven skal ha det godt på skolen. ▪ Foresatte følger regler for kommunikasjon om fravær. ▪ Skole og hjem har en klar og konstruktiv kommunikasjon. ▪ I møter må det gis tydelige og definerte oppgaver ut fra ansvars- områder, og foresatte følger opp avtaler som planlagt.
	Hvem er eleven sammen med på fritiden?	▪ Kartlegg hvem eleven er sammen med på fritiden (fysisk og digitalt). ▪ Avklar om det er behov for at noen fra elevens nettverk bistår med gjennomføring av fritidsaktiviteter. ▪ Øk elevens besøk av venner hjemme.
	Hvilke fritidsaktiviteter har eleven?	▪ Kartlegg alle interesser og fritidsaktiviteter (fysiske og digitale). ▪ Oppretthold fritidsaktiviteter for å unngå sosial isolasjon. Hva er populært på trinnet? ▪ Finn fram til nye aktuelle fritidsaktiviteter. ▪ Ha fokus på positive opplevelser og aktiviteter med venner og familie i perioder der fravær skaper konflikt og uro i familien. ▪ Benytt gjerne elevens favorittaktiviteter som belønninger i belønningssystem. ▪ Drøft om eleven kan ha tilgang til tv, internett og mobil når eleven er hjemme. ▪ Bruk elevens interesser aktivt i skoletiden, i skolearbeidet og i forbindelse med lekser.
	Hvilke styrker har eleven? Hvordan kan de brukes til å øke skolenærværet?	▪ Kartlegg elevens styrker både i skolesammenheng og på hjem- og fritidsarenaen. ▪ Be om hjelp fra foresatte, søsken og venner til å beskrive elevens styrker. ▪ Finn ut hvordan disse styrkene har hjulpet eleven med skolenærvær tidligere, og hvordan de kan fortsette å hjelpe eleven. ▪ Styrk eleven gjennom å benytte historier (narrativer) om hvordan den har overkommet hindre tidligere. ▪ Lag visuelle framstillinger av elevens styrker. ▪ Definer hvilke styrker som kan benyttes aktivt i arbeidet med å øke skolenærværet.
	Hvilke sårbarheter har eleven? På hvilke måter påvirker sårbarhetene skolenærværet?	▪ Få kjennskap til elevens historikk, og om det f.eks. har vært skolebytter, mobbing ol. ▪ Fysiske plager og «vondter» må undersøkes av helsepersonell for å vurdere om vondter er fysiske symptomer på følelsesmessig ubehag, og avgjøre hvilke tiltak som bør gjennomføres. ▪ Finn løsninger på hvordan eleven, med hjelp fra voksne, kan håndtere de fysiske plagene i skolehverdagen (gjennom f.eks. pleie, hvile eller medisiner). Ta eleven med i arbeidet med å finne gode løsninger. ▪ Tilby faste samtaler med helsesykepleier. ▪ Kartlegg om eleven har bekymringer som kan påvirke skolenærværet. ▪ Bruk narrative spørsmål eller mirakelspørsmål-teknikken: «Hvis du våknet og alt var bra, hvordan ville dagen din sett ut?» ▪ Lær eleven problemløsningsferdigheter og hvordan den bedre kan møte motstand når unngåelse er blitt en strategi. ▪ La eleven ha ukentlige samtaler med en trygg og kompetent voksen for å kartlegge stress, få støtte til å stå i motgang, sikre trygghet og avklare forventninger. ▪ Bidra til økt forutsigbarhet og tryggere skolehverdag ved å informere om hva som skjer, når, med hvem osv. ▪ Lag egne dagsplaner og egne arbeidsplaner for hver økt. ▪ Ivareta behov for skjerming, pauser og exit-ruter. Hvis eleven har angst, trenger den et sted å henvende seg i stedet for å dra hjem. ▪ Tilrettelegg for sosialt samspill i mindre grupper.

Mal på samarbeidsavtaler ved komplekst fravær

Mal og eksempler på samarbeidsavtaler

Med utgangspunkt i analysemodellen og kartlegging av eleven bør de ulike tiltakene skrives ned i en sam- arbeidsavtale. Når det utarbeides samarbeidsavtaler, må det gå tydelig (konkret) fram hva den enkelte har i oppgave, hvordan og når den skal gjennomføres, og hva som kan gjøres dersom det aktuelle tiltaket ikke kan gjennomføres. Samarbeidsavtalene benyttes på både trinn 3 og 4 i tiltakstrappen.

I arbeid med samarbeidsavtaler:

Samarbeidsavtale mellom elev, foresatte og skole

Elev: _____ Dato: _____ Varighet for avtale: _____

Klasse: _____

Status (beskrivelse av nåværende situasjon): _____

Langsiktige mål: _____

Delmål	Tiltak	Ansvar	Plan B	Frist

Samarbeidsavtalen evalueres og justeres (dato): _____

Signaturer

Skole _____ Foresatte _____ Elev _____

- Fortsett med det som allerede fungerer.
- Ta utgangspunkt i kartleggingen.
- Sett opp realistiske mål og tiltak – små skritt.
- Tenk gjennom tiltak i alle delene av elevens liv (skole, fritid og hjem).
- Lag avtale for tre uker av gangen. Evaluer og juster.
- Etter ferier og fridager bør det ikke foretas økninger/endringer.
- Hold deg til planen. Eleven må kunne stole på planen

Samarbeidsavtale – eksempel på ferdig utfylt avtale (komplekst fravær)

Elev: Kari Olsen Dato: 07.02.2021 Varighet for avtale: 3 uker

Klasse: 5B

Status (beskrivelse av nåværende situasjon): Kari har ikke vært fysisk på skolen på 6 mnd. Hun har besøk av sosiallærer en gang i uken der de spiller Minecraft og prater sammen. Kari har fortalt at hun har lyst til å prøve å komme på skolen, men at hun alltid får vondt i magen når hun prøver.

Langsiktige mål: Fysisk oppmøte på skolen to dager i uken.

Delmål	Tiltak	Ansvar	Plan B	Frist
Finne ut av Kari's interesser og kartlegge hva hun opplever som krevende/mindre krevende på skolen.	Ved neste hjemmebesøk av sosiallærer: Gjennomføre kartlegging med skaleringskjema. Forsøke å kartlegge: - Hvilke temaer hun liker å jobbe med. - Hva som stresser henne i skolesituasjon. - Hvordan første økt kan tilrettelegges best mulig.	Sosiallærer	Mor/far gjennomfører skaleringen dersom det blir for krevende at sosiallærer gjør det.	Innen fredag 11. februar
Blir mer trygg på skolen og skolegården igjen.	Sosiallærer tar ansvar for å finne to mulige tidspunkt elev kan komme på skolen etter skoletid (sammen med mor/far). Blir kjent med rommet som skal brukes ved skoleoppmøte.	Foresatte Sosiallærer	Elev kommer til skolen og besøker rom med foresatte, men uten sosiallærer til stede.	Innen tirsdag 16. feb.
Gjennomføre 20 min. med sosiallærer, alene på grupperom (torsdag 18. Og torsdag 25. februar kl. 9.30-09.50).	Sosiallærer tar utgangspunkt i kartleggingen og planlegger en økt med temaer Kari er trygg på og liker. Senest tirsdag 16. feb. sender sosiallærer en forberedelsesfilm med utgangspunkt i de 7H'er til foresatte. Foresatte viser denne til Kari. Sosiallærer møter Kari i skolegården og går avtalt rute til grupperom.	Sosiallærer Foresatte	Foresatte sender sms til kontaktlærer dersom økten blir for vanskelig å gjennomføre for Kari. Kontaktlærer drar hjem til elev og gjennomfører samme økt som var planlagt på skolen. Tilsvarende økt forsøkes gjennomført på skolen 25. februar, samme tid. Vurder om økten bør halveres i tid.	Forberedelsesfilm: Tirsdag 16. feb. Gjennomføre økt: Torsdag 18. Feb. Og torsdag 25. Feb.

Foresatte går gjennom samarbeidsavtalen med Kari etter samarbeidsmøtet i dag. I etterkant av dette sender de respons til sosiallærer.

Samarbeidsavtalen evalueres og justeres: 26. februar 2021

Signatur

Skole _____ Foresatte _____ Elev _____

Nivå 3: Intensive verktøy og tiltak ved komplekst skolefravær

Før ulike tiltak og tilrettelegginger som blir beskrevet under, iverksettes, bør det alltid gjennomføres en grundig kartleggingssamtale med eleven. Kartleggingssamtale med eleven kan gjennomføres selv om eleven ikke har vært på skolen eller mottatt et opplæringstilbud over lengre tid. I utgangspunktet er det kontaktlærer som har ansvaret, og følger opp arbeidet med eleven. Det bør vurderes hvem som kan være best egnet i det direkte arbeidet med eleven, særlig ved overgangen til oppstart av skoleaktivitet igjen. Det er vesentlig for lærer å være sensitiv overfor elevens egne initiativer og innspill. Tiltak og tilpasninger virker bedre i en miljøterapeutisk ramme på ulike områder av elevens liv. Få en oversikt over elevens interesser og ressurser som kan benyttes som innfallsvinkel til arbeid med faglige og sosiale læringsmål.

Forslagene til tiltak under er veiledende og kan brukes på alle nivåer av pyramiden, tilpasset den enkelte elev.

«Drømmetimeplan»

En timeplan med kortere eller færre dager i uken, med overvekt av mestringsaktiviteter og lystbetonte og meningsfulle aktiviteter, kan være et utgangspunkt for å møte opplæringssituasjonen igjen. Klargjør rammer og ressurser slik at du er godt forberedt når du, i samtale med eleven, lager en drømmetimeplan eleven kan lykkes med. Vær oppmerksom på, når du skal utforme tiltak, at mange elever ikke ønsker å skille seg ut eller oppfattes som annerledes.

«Sånn vil jeg ha det på skolen»

Heftet er ment som støttmateriell for samtaler om hvordan barn med autismespekterforstyrrelser, ADHD og Tourettes syndrom vil ha det på skolen og skolefritidsordningen. Det kan veilede den voksne i å finne ut hva eleven trenger av tilrettelegging på skolen for å øke nærværet.

Lenke til utskriftsvennlig versjon:

<https://www.statped.no/globalassets/laringsressurs/dokumenter/02-bokhefte/sannviljeghadet071020.pdf>

Digital undervisning

Dersom eleven har god selvledelse, kan det legges opp til at eleven følger deler av opplæringen digitalt.

Gaming

Gamingkontakten.no skriver på sine nettsider at de ofte erfarer at det ikke er gamingen i seg

selv som er et problem, men at det å spille anvendes som en strategi for å håndtere utfordringer i livet generelt. Det anbefales arbeid med sosialisering, samspillserfaringer og deltagelse i et fellesskap utenom og i tillegg til deltagelse i spilluniverset. Eleven trenger å styrke sine sosiale ferdigheter, sin relasjonskompetanse og sin identitet for å mestre senere livsutfordringer som voksen. Skolen, i samarbeid med hjemmet og eventuelt andre instanser, kan jobbe mot felles mål for skoledeltagelse og livsmestrings- og selvstendighet.

AV1-robot

AV1 er en skolerobot til bruk i klasserommet når eleven ikke er fysisk til stede. Eleven kan følge/strømme undervisningen i reell tid for eksempel hjemmefra eller fra grupperommet. Dette anses ikke å være en permanent løsning, men et skritt på veien i tilbakeføringen til klasserommet. Statped har veiledende Råd for eventuell bruk av roboten.

Hjemmeundervisning i en begrenset periode

I en overgangsperiode kan eleven motta opplæring hjemme eller på andre arenaer i et forsøk på å øke skolenærværet. Gi eleven en opplevelse av normalitet i hverdagen ved å skape en ramme for opplæringen. Opplæring som gis i hjemmet, gis ofte intensivt gjennom eneundervisning og bør derfor komprimeres til å gjelde en begrenset periode av dagen (for eksempel en time) og i et begrenset omfang av fag. Det er vanlig å jobbe tverrfaglig og med grunnleggende ferdigheter for å skape mestringsopplevelser.

Dersom eleven er helt fraværende fra skolen, sørg for at eleven opprettholder positiv kontakt med medelever. Dette kan for eksempel gjøres ved brev fra klassen, besøk fra klassekamerater, deltagelse i chat eller videobrev. Kontaktlærer kan også oppfordre klassen til å sende hyggelige tekstmeldinger og til å besøke eleven i fritiden. Foresatte tas med på råd.

Alternativ opplæringsarena

Elever med komplekst skolefravær kan ha vært borte fra skolen i lengre perioder. Veien tilbake til skolen kan oppleves lang og stressende, og det kan bli for stor overgang å gå tilbake til skolen som første steg. For disse elevene kan alternative opplæringsarenaer være gode utgangspunkt for mer praktisk orientert læring. Eksempler på arenaer kan være museumsbesøk, utstillinger, turer i skog og mark, bibliotek, gårdsbesøk, utplassering i arbeidsliv på ønsket arbeidsplass, eller andre aktiviteter barnet har interesse for. Eleven kan gjøre aktivitetene alene med en voksen eller sammen med en-to andre elever. Følg anbefalingene i «Bruk av alternative opplæringsarenaer i grunnskolen Udir–3 2010».

Samarbeid mellom instanser

For elever med langvarig og bekymringsfullt fravær som i tillegg følges opp av flere instanser, etableres det ofte en ansvarsgruppe. Målet med ansvarsgruppen er å koordinere de ulike

instansene som jobber med eleven, og sikre jevnlig møter med alle involverte. Dette bidrar til bedre informasjonsflyt og tydeligere ansvarsfordeling. Alle jobber mot samme felles mål, med ulike oppgaver.

Fritak fra opplæringsplikten

Elever med langvarig skolefravær kan ha behov for en vurdering av delvis fritak fra opplæringsplikten (jf. opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd). PPT gjør en vurdering av dette behovet på bakgrunn av legeerklæring eller uttalelse fra hjelpeinstanser. Opplæringsloven åpner for at elever kan få mulighet til å gå et ekstra år i grunnskolen uavhengig av om eleven har hatt vedtak om fritak fra opplæringsplikten. Et delvis fritak fra opplæringsplikten skal vurderes jevnlig og alltid følges av en opptrappingsplan utarbeidet i samarbeid mellom eleven, foresatte, skole og andre aktuelle instanser.

Individuell ukeplan – for elev med komplekst skolefravær (nivå 3)

Etter kartlegging i samarbeid mellom elev, skole og foresatte kan det være nyttig å skrive ned hva det forventes at eleven skal mestre i arbeidet med å møte på skolen, og hva som forventes når det gjelder elevens delaktighet i opplæringen. Vær oppmerksom på at det å skulle mestre skolenærvær ofte er energikrevende i oppstarten. Innholdet i opplæringen bør derfor tilpasses til mengde og omfang i en periode, da førsteprioritet er å etablere og stabilisere fysisk oppmøte.

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Økt 1 Sette seg inn i ukeplanen Se over planen for støtte-lærer (Anne) ringer. Har du spørsmål til hva som skal skje, kan du spørre støtte-lærer når hun ringer	Økt 1 Forberede turen - Sjekk værmeldingen - Pakke sekken	Økt 1 GeoGuessr Nå som det er vanskelig å reise rundt i verden, kan det være lurt å reise litt på internett. Spill en runde GeoGuessr. Få gjerne med deg søsteren din og se hvem som kommer nærmest. Lenke nederst på siden.	Økt 1 Forberede turen - Sjekk værmeldingen - Pakke sekken	Økt 1 Møte kontaktlærer Kontaktlærer kommer hjem til deg kl. 09.00. Vi kjører eller tar buss sammen til den nye skolen. (Du bestemmer om vi tar buss eller bil.)
Pause Økt 2 Planlegge tur på tirsdag med støtte-lærer Støttelærer ringer på Teams kl. 10.30. I morgen skal du på sykkelturn med støtte-lærer, og det er du som elev som er reiseleder. En reiseleder må finne ut: - Hva skal være med i sekken? (mat, drikke og ekstra klær?) - Hvem skal være med på turen? - Det er lurt å spørre dem i dag. - Hvor skal turen gå? - Hvordan blir været i morgen? - Hva har det å si for planleggingen av turen? - Hvor lenge skal turen være? Skriv en eller to setninger til kontaktlærer (Anders) på Teams om hva du har gjort denne dagen.	Pause Økt 2 Gjennomføre sykkelturen Støttelærer kommer til deg kl. 10.45. Sykkelturen gjennomføres slik den ble planlagt dagen før. Skriv en eller to setninger til kontaktlærer på Teams om hva du har gjort denne dagen.	Pause Økt 2 Planlegge tur på onsdag med støtte-lærer Støttelærer ringer på Teams kl. 09.30. I morgen skal du på tur med støtte-lærer, og det er du som elev som er reiseleder. En reiseleder må finne ut: - Hva skal være med i sekken? (mat, drikke og ekstra klær?) - Hvem skal være med på turen? - Det er lurt å spørre dem i dag. - Hvor skal turen gå? - Hvordan blir været i morgen? - Hva har det å si for planleggingen av turen? - Hvor lenge skal turen være? Skriv en eller to setninger til kontaktlærer på Teams om hva du har gjort denne dagen.	Pause Økt 2 Gjennomføre turen Støttelærer kommer til deg kl. 10.45. Skriv en eller to setninger til kontaktlærer på Teams om hva du har gjort denne dagen.	Hvis vi får lov til å komme inn på skolen, gjør vi det, hvis ikke titter vi på skolen fra utsiden.

Benytt de 7 H-ene i arbeidet med dags- og ukeplaner

De 7 H-ene er grunnleggende prinsipper i pedagogisk tilrettelegging for elever med behov for struktur og forutsigbarhet. Som lærer kan du bruke disse punktene for å tydeliggjøre informasjon for eleven. Dette kan være til hjelp i planlegging av for eksempel enkelttimer, turer og annerledesdager.

De 7 H-ene gir elevene forutsigbarhet og struktur i skolehverdagen.

1. Hva skal jeg gjøre?
2. Hvor skal jeg være?
3. Hvorfor skal jeg gjøre det?
4. Hvem skal jeg være sammen med?
5. Hvordan gjør jeg det?
6. Hvor lenge gjør jeg det?
7. Hva skal jeg gjøre etterpå?

Samarbeidspartnere:

«Nærværsteam» bestående av elevteamet (barn og familie + PPT) og mobilt team.

Andre samarbeidsinstanser når ikke tiltakene fungerer:

ABUP

Avdeling for barn og unges psykiske helse) gir spesialisert helsetilbud til barn og unge (0-18 år) med psykiske vansker, og deres pårørende/ familier.

Aktuell kilder, litteratur og nettsider

- [Forebygge og følge opp bekymringsfullt fravær fra skolen.](#) Utdanningsdirektoratet
- [Bekymrings skolefravær. En praktisk nærværsveileder.](#) Oslo kommune.
- Voksne for barn – www.vfb.no og www.Psykiskhelseiskolen.no

Veilederen er utarbeidet med utgangspunkt i [Oslo kommunes veileder for bekymringsfullt fravær.](#)

